

УДК 332.025.1

Н.О. Коломієць, к.е.н., доцент
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка
(м. Харків, Україна)

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

В умовах нестабільної світової фінансово-економічної ситуації аграрний сектор економіки України демонструє стабільні тенденції зростання, а ринок органічної продукції є одним з найбільш динамічних ринків продовольства у світі й дозволяє формувати та забезпечувати попит на продукцію, вироблену при інтенсивному веденні землеробства. Запровадження методів ведення органічного сільського господарства дозволяє забезпечувати виробництво екологічно чистої продукції, здійснювати раціональне природокористування і використання природно-ресурсного потенціалу агропродовольчого комплексу, впроваджувати екологічно безпечні технології у виробництво та зменшувати забруднення довкілля. Це свідчить про необхідність досліджень потенціалу розвитку органічного виробництва в Україні [1].

Дослідження процесу становлення органічного виробництва, забезпечення реалізації ідей сталого розвитку сільського господарства знайшли своє відображення у працях провідних українських науковців: В. І. Артиша, Н. А. Берлач, О. М. Варченко, Т. Г. Дударя, Ю. С. Завадської, Т. О. Зінчук, Є. В. Милованова, П. Т. Саблука, О. В. Скидана, О. В. Шубравської, О. М. Яценко та багатьох інших. Однак, залишаються недостатньо дослідженими питання формування потенціалу розвитку виробництва органічної продукції тваринництва. Основний матеріал. Основи ідеології органічного агровиробництва заклав Р. Штейнер, а в подальшому розвинули М. Окада. На їх думку, сільське господарство має: пропонувати продукти харчування, які не тільки підтримують життєдіяльність, а й поліпшують здоров'я людей; бути економічно вигідним для виробника і споживача; виробляти продукти в кількості, достатній для задоволення потреб зростаючого народонаселення; не порушувати біологічної рівноваги в природі, бути

екологічно безпечним; використовувати досить прості, стабільні і доступні методи та засоби ведення господарства. Тобто виробництво сільськогосподарської продукції повинно невиснажувати природні ресурси, а давати користь людині як на фізичному, такі на економічному рівнях [3].

Серед сучасних природних процесів, які є наслідком нераціонального господарювання, спостерігаються оглеєння, окислення та заболочення ґрунтів. Із господарського обігу вилучено багато тисяч гектарів сільськогосподарських угідь, значні площі лісових масивів. Упродовж останніх років відбулася значна деградація довкілля, що призвело до активізації процесів ерозії, значних екологічних та економічних втрат і збитків. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель спричинило зниження родючості ґрунтів через їхнє переущільнення, втрату водопроникності та підвищення ерозійної здатності з усіма екологічними наслідками. У сукупності це призвело до екологічної кризи в багатьох регіонах і сприяло перегляду поглядів щодо ведення виробничої діяльності та пошуку напрямів використання безпечних систем виробництва [3]. За оцінками багатьох вітчизняних і закордонних експертів, серед альтернативних систем землеробства, в Україні існує великий потенціал для динамізації виробництва. Менеджмент в аграрному секторі економіки: теорія та практика ефективного розвитку сертифікованої органічної сільськогосподарської продукції й органічних продуктів харчування. Передусім вітчизняні земельні ресурси характеризуються високим біопродуктивним потенціалом, в структурі якого переважають родючі ґрунти чорноземного типу – 60, 2% від площі орних земель, що становить близько 7 % світових запасів [1; 2,]. За підрахунками експертів, за раціональної структури землекористування та відповідного наукового і ресурсного забезпечення, можна забезпечити продуктами харчування від 140 до 180 млн осіб на рік [5].

У сфері вітчизняного органічного агровиробництва сформувалися вагомі позитивні тенденції. Відчутно збільшилася і кількість господарств – виробників органічної продукції (з 31 у 2002 р. до 360 у 2016 р., з яких 162 – сільгоспвиробники) і площі, на яких вона вирощується (з 164 до 411 тис га) [7]. На відміну від країн ЄС, в Україні середній розмір земельної ділянки під органічним виробництвом є суттєво меншим за середній у галузі загалом, а саме:

близько 2 га [4]. Достатньо вагомими перспективами розвитку органічного сектора в Україні є продукція рослинництва, яка вже нині є широко затребуваною у світі. Міжнародні експерти вважають, що Україна легко може наростити експорт, насамперед до ЄС, органічного насіння соняшнику, сої і зернових [5]. У 2014 р. Україна за площами під органічними зерновими та олійними посіла 6-те місце та увійшли до дев'ятки країн – лідерів за площами під органічними овочами [5]

Можемо зробити наступні висновки: 1. Аграрний сектор економіки України демонструє стабільні тенденції зростання, а ринок органічної продукції є одним з найбільш динамічних ринків продовольства у світі й дозволяє формувати та забезпечувати попит на продукцію, вироблену при інтенсивному веденні землеробства. 2. В Україні існує великий потенціал для динамізації виробництва сертифікованої органічної сільськогосподарської продукції й органічних продуктів харчування.

Список використаних джерел:

1. Артиш В.І. Удосконалення системи державного регулювання виробництва органічної продукції в Україні. Науковий Вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2010 Вип. 145. URL: http://www/nbu.gov.ua/Portal/chem_biol/nvnau/2010_145/10avi.pdf.
2. Воскобійник Ю.П. Ємність ринку органічної продукції в Україні. Агроінком. 2013. №4-6. С. 7-10.
3. Данкевич В. Є. Особливості розвитку органічного землеробства в умовах Українського Полісся. Збалансоване природокористування. 2013. № 4. С. 71-75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2013_4_17
4. Демчак І. М., Микитюк Д. М., Антонік І. І. та ін. Тенденції розвитку вітчизняного та світового ринку продукції вівчарства. К.: НДІ «Укragenoproductivnist», 2013. 151 с.
5. Дудар О.Т. Органічне агровиробництво у системі екологоспрямованого розвитку сільського господарства. *Інноваційна економіка*. 2009. Вип. 4 (14). С. 26-30.